

Akademická obec, podnikatelia, priemysel a štátna správa na jednu nôtu

Stretnutia ministra životného prostredia SR László Miklósa so zástupcami priemyslu a podnikateľskej sféry sa stali už tradíciou. Nebolo tomu inak ani v tomto roku. Deň „D“ nastal 28. apríla 2005, kedy sa v priestoroch Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra v Bratislave už po piatykrát stretlo 120 zástupcov Združenia priemyselných zväzov SR, podnikateľských zväzov a združení, vysokých škôl a rezortu životného prostredia. Za predsedníckym stolom bolo možné vidieť okrem hostiteľa – ministra životného prostredia SR László Miklósa, aj prezidenta Združenia priemyselných zväzov SR Dr.h.c. Ing. Jozefa Uhríka, CSc., ďalej rektora Technickej univerzity v Košiciach Dr. h.c. prof. Ing. Juraja Sinaia.

Podujatie pod názvom *Environmentálna politika a rozvoj priemyslu v SR* pripravilo Ministerstvo životného prostredia SR v spolupráci so Združením priemyselných zväzov. Cieľom všetkých doterajších stretnutí bolo prispieť k riešeniu aktuálnych problémov spojených so zabezpečovaním kontinuity komunikácie medzi štátnou správou starostlivosti o životné prostredie, priemyslom a akademickou obcou Slovenskej republiky. V tejto súvislosti treba konštatovať, že prvé štyri ročníky boli hodnotené pozitívne. Organizátori podujatia zvolili v tomto roku niekoľko nosných tém. V prvom rade odznela informácia o rozhodujúcich problémoch environmentálnej politiky SR, ktoré je potrebné riešiť v rokoch 2005 a 2006, ďalej stanovisko priemyselnej sféry k problematike a realizácii environmentálnej politiky v nadväznosti na rozvoj priemyslu a sociálnu politiku SR.

Pri výbere témy vychádzali organizátori z faktu, že v rámci prístupového procesu prijala SR množstvo právnych predpisov a zákonov aj v oblasti životného prostredia a čas ukázal, že niektoré z nich je potrebné už novelizovať. Najviac diskutovanými témami boli nástroje, ktoré môžu priniesť zlepšenie fyzického stavu životného prostredia, právne a právno-ekonomické nástroje, integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania, priemyselné havárie a odpady.

Hovorilo sa aj o realizácii Národného alokačného plánu SR rozpíše kvót CO₂ na roky 2005 – 2007 a 2008 – 2012. Na rokovací stôl sa opätovne dostala už niekoľko rokov trvajúca, boľavá téma environmentálnych záťaží. Istú nádej pre jej riešenie predstavuje návrh zákona o environmentálnych záťažiach. Zaiste k najaktuálnejším témam patrí informácia o realizácii zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia.

V rámci seminára jednotlivé zúčastnené strany prezentovali svoje názory a stanoviská na riešenie predložených problémov a podellli sa aj so svojimi praktickými skúsenosťami. V závere stretnutia účastníci prijali komuniké, v ktorom konštatovali, že vzájomnou výmenou názorov a postojov k jednotlivým problematikám a diskusiou k nim došlo k vyjasneniu a zblíženiu názorov a stanovisk na riešenie prezentovaných problémov. Zúčastnené strany sa dohodli, že vytvorí tri pracovné skupiny, ktoré budú otvorené aj ďalším odborníkom.

Prvá z nich sa bude zaoberať rozpisom a realizáciou Národného alokačného plánu SR, ktorej vedúcim za MŽP SR je Ľubomír Žiak, riaditeľ odboru ochrany

Stretnutie ministra životného prostredia s podnikateľmi v Častej – Papierničke minulý rok (zľava László Miklós, Jozef Lopatka a Jozef Uhrík)

ovzdušia a za priemysel Zoltán Demján, výkonný riaditeľ Zväzu výrobcov cementu a vápna. Vedúcim druhej pracovnej skupiny k environmentálnym záťažiam je za MŽP SR Vlasta Jánová zo sekcie geológie a prírodných zdrojov a za Združenie priemyselných zväzov Jozef Mikulec, riaditeľ Slovaft – VÚRUP, a. s. Na čele tretej pracovnej skupiny k realizácii zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia je za MŽP SR Silvia Uličná z odboru posudzovania vplyvov na životné prostredie a za priemysel Mária Bučková, ISTROCHEM, a. s.

Na nasledujúcich stránkach časopisu sa môžete zoznámiť s názormi reprezentantov priemyselnej sféry (vrátane úvodného slova). **K daným problémom sa vo svojom príhovore vyjadril minister životného prostredia László Miklós. Z jeho príhovoru uvádzame podstatnú časť:**

Úvodom mi dovoľte pripomenúť niekoľko všeobecných princípov, ktoré sú vám síce známe, ale aj napriek tomu si myslím, že treba začať práve nimi, pretože ich považujem za rozhodujúce. Tým najvšeobecnejším princípom našej vzájomnej spolupráce je zvyšovanie ekologického vedomia. Myslím si, že už samotný fakt, že sa takto stretávame spoločne už niekoľko rokov a účasť na týchto stretnutiach je čím ďalej tým väčšia, nielen počtom ale aj kvalitou, je prejavom zvyšovania ekologického vedomia zo strany všetkých zúčastnených v procese ochrany životného prostredia. Aj napriek vášmu i môjmu presvedčeniu, že ekologické vedomie máme už na dostatočne vysokej úrovni, by som predsa len rád pripomenul niekoľko základných princípov, z ktorých treba vychádzať pri tvorbe a aplikácii legislatívy a pri konkrétnych každodenných činnostiach: a to predovšetkým fakt, že problémy životného prostredia naďalej existujú. Nezanišli a treba sa nimi zaoberať. Skonštatovala to aj Komisia pre trvalo udržateľ-

ný rozvoj OSN, na svojom 13. zasadnutí v New Yorku, v apríli t. r., ktorého som sa zúčastnil. Jednoducho, problémy životného prostredia existujú a budú existovať. S týmito sa musíme vyrovnávať. Rovnako aj s tým, že ich spôsobujú predovšetkým tie činnosti, ktoré fyzickým spôsobom zasahujú do životného prostredia, vychádzajúce predovšetkým z výrobných činností, cestovného ruchu, dopravy... Tieto príčiny nezaniknú ani v budúcnosti. Práve preto sme tu, lebo chceme nájsť spôsob, ako všetky tieto ekonomické i neekonomické aktivity zosúladiť s ochranou životného prostredia. Musíme si uvedomiť, že každá činnosť má nejaký dopad na životné prostredie. Negatívne treba odstrániť. A tu je kľúč nášho spoločného zasadnutia: odstránenie nepriaznivých dopadov, či už vo forme znečistenia, starých ekologických záťaží alebo vo forme budúcich činností, u ktorých predpokladáme, že prinesú takéto nepríjemné dôsledky, stojí vždy peniaze. Stojí to energiu, čas, úsilie a znovu opakujem - peniaze. My by sme mali hovoriť o tom, čo a ako robiť, aby sme minuli čo najmenej energie, úsilia, času a peňazí práve na odstránenie nepriaznivých dopadov na životné prostredie. Predovšetkým treba určiť, kto má nevyhnutnú energiu, čas a peniaze vynaložiť.

Environmentálne nástroje

Ak budeme hovoriť o jednotlivých dopadoch a o jednotlivých možnostiach, ako určiť zodpovednosť a spôsoby odstraňovania ekologických problémov, tak sme počas posledných 30 možno 40 rokov dospeli k určitému vývoju, ktorý sa nakoniec sformuloval do všeobecne známeho pojmu – trvalo udržateľný rozvoj. Ako vieme, trvalo udržateľný rozvoj má tri piliere – *environmentálny, ekonomický a sociálny*, ktorý viac-menej odpovedá aj na otázku, kto by mal niesť za jeho rozvoj zodpovednosť. Z toho vychádza, že všetci. A posledné roky priniesli taký vývoj, že sa

tomuto konštatovaniu nebráni ani výrobná sféra, ani sféra služieb či cestovného ruchu, ani žiadna iná.

To sú hlavné postuláty, s ktorými musíme žiť. A vlastne každý človek s tým žije, hoci, takpovediac, v určitej schizofrénii. Pretože aj ja žijem s týmto problémom inak ako minister životného prostredia a inak ako vlastník nejakej lúky alebo kúska lesa. A celkom inak budem prístupovať k odpadovému hospodárstvu, keď mám ako minister tvoriť zákony a keď mám ako občan platiť za odvoz odpadu. Všetci dobre vieme, že tieto dve strany jednej mince v osobnom živote človeka sa len veľmi ťažko zlučujú. Nepochybne je to tak u každého, kto riadi nejaký priemyselný podnik alebo podnik služieb. Preto hlavným cieľom tohto stretnutia je dohodnúť sa na nástrojoch, ktoré môžu priniesť zlepšenie fyzického stavu životného prostredia.

Tieto nástroje mali v poslednom období trojaký charakter. Prvou skupinou sú *dobrovoľné nástroje*, ktoré sa dostávajú v poslednom čase do popredia a veríme, že práve tieto nástroje budú významným hnacím motorom, pretože ak sa budú rozvíjať, tak to bude mať ekonomický, sociálny a aj environmentálny význam. Druhá skupina nástrojov je, povedal by som, klasika. Sú to *právne nástroje*, ktoré majú reštrikčný charakter, niečo zamedzujú. Ďalšou ich charakteristikou je prevencia. Každý reštrikčný environmentálny právny predpis má aj charakter prevencie. Tretou skupinou sú *právo-ekonomické nástroje*, ktoré majú charakter sankcií, poplatkov, a špeciálnu skupinu medzi *environmentálno-ekonomickými nástrojmi* tvoria fondy. Toto sú nástroje, s ktorými sa každodenne stretávame. A možno sú to práve tie témy, ktorými by sme sa mali zaoberať podrobnejšie.

Chcel by som spomenúť ešte jeden okruh nástrojov. Ten sa zdôrazňuje menej, a nevystihujú ho ani ekonomické, právne, ba dokonca ani dobrovoľné nástroje. Sú to tzv. horizontálne vzťahy, okolo ktorých sa už aj na pôde EÚ rozbehla tzv. *horizontálna legislatíva*. Ale ani tá ešte stále nevystihuje presne to, čo by mala vystihovať. Uvediem príklad: hovorili sme o tom, kto by mal byť zodpovedný za odstraňovanie následkov spôsobených na životnom prostredí a na zdraví ľudí. Skúsme si položiť otázku: bude priemysel znášať náklady na odstránenie problémov v zdravotnom stave obyvateľstva? Asi nie. Bude lesné hospodárstvo znášať náklady na protipovodňovú ochranu alebo odstraňovanie následkov povodní, pretože odtok spôsobuje povedzme koróziu? Asi nie. Bude poľnohospodárstvo znášať následky znečistenia podzemných vôd, ktoré sú spôsobené používaním poľnohospodárskych hnojív, chemikálií? Tiež nie. A takto by sme mohli pokračovať ďalej dokola a bolo by to veľmi nepríjemne. Bude niesť lesné hospodárstvo náklady na odstránenie následkov spôsobených na prírode? No, asi len veľmi ťažko. Nakoniec prídeme k záveru, že bič plieska až na konci, čo znamená, že ochrana prírody má niesť náklady za následky obmedzení v lesnom hospodárstve, vo vodnom hospodárstve a poľnohospodárstve, pretože existujú tzv. kompenzačné mechanizmy, ktoré ochrana prírody má zakomponované dokonca zákonným spôsobom. Toto sú tie *horizontálne vzťahy*, ktoré nemáme dosť dobre rozdelené a premyslené. A ani nikde na svete zatiaľ to tak nie je. Myslím si ale, že v krátkej budúcnosti k tomu dôjde. Prvými náznakmi sú tzv. *integrované nástroje* alebo *horizontálne legislatívne nástroje*, ktoré veľmi dobre

všetci poznáte. Ich charakteristikou je, že chcú obšahovať všetky vzťahy: napríklad, posudzovanie vplyvov na životné prostredie tzv. EIA alebo v súčasnosti zavedené nové nástroje – integrovaná prevencia a kontrola znečistenia. V Európe sa zavádza *integrovateľný manažment povodí* a ďalšie integrované snahy, ktoré ja osobne vítam, ale stále neobšahnu všetko to, o čom sme hovorili, a celkom iste nebudú riešiť zodpovednosť a už vôbec nie náklady za spôsobené škody v tomto horizontálnom reťazci. Témou nášho stretnutia je však vzťah priemyslu a životného prostredia. Okruh príliš široký na to, aby sa dal zvládnuť jedným seminárom. Sústredím sa preto na témy, ktoré boli vopred vyšpecifikované, a ide predovšetkým o legislatívne nástroje a politiku Ministerstva životného prostredia SR v oblasti ovzdušia a nakladania s odpadmi.

OVZDUŠIE

Najväčší rozruch spôsobila nová schéma obchodovania s emisiami v EÚ, ktorú sme prevzali a implementovali do nášho právneho systému. Jej konečným výsledkom v súčasnosti je stanovenie emisných kvót, ktoré vyvolali rozruch a nevôľu medzi vami a tými, ktorí sa cítia dotknutí. Myslím si, že to bola normálna reakcia.

Niet pochýb o tom, že zvýšené množstvo CO₂ v ovzduší spôsobuje klimatické zmeny. Dnes o tom už nikto z vás a ani vedecký svet nepochybuje. Samozrejme, jestvujú aj účelové interpretácie, tvrdiace, že to tak nie je. S tými sa však nebudeme zaoberať. Chcem len pripomenúť, že celý proces nefunguje systémom, že dnes vypustíme CO₂ a zajtra sa zmení klíma. Odmietam aj predstavy, že povedzme, veterná smršť v Tatrách bola spôsobená predvčerajším vypúšťaním CO₂... Ale absolútne nepopierateľné je, že frekvencia extrémnych klimatických javov sa opakuje, a že klíma sa naozaj mení. Nikto nepochybuje o tom, že klimatické zmeny spôsobujú skleníkové plyny, predovšetkým CO₂, a v menšej miere tie ostatné. Čiže nemôže nikto pochybovať ani o tom, že množstvo vypúšťaného CO₂ treba znížiť. Potiaľto je všetko v poriadku. Do tohto bodu došiel svet v roku 1997, keď sa „vymyslel“ Kjótsky protokol. Ten navodil situáciu, o ktorej som hovoril na začiatku: uvedomte si kto, o koľko a s akými peniazmi a nákladmi

má určené emisie znížiť. Nechcem ísť do detailov, ale zásada je, že hlavným zmyslom celého „boomu“ okolo kvót je znížovanie CO₂ a nie jeho zvyšovanie. Našťastie, že takýto mechanizmus vznikol. Žiaľ, pre životné prostredie je nešťastím... Pre jednotlivé konkrétne štáty a pre jednotlivých producentov sa však, predsa len naši primerané mechanizmy, ako čo najspravodlivejšie rozdeliť zodpovednosť za vypúšťanie CO₂. A tá sa rozdelila na celý svet, na Európu, na jednotlivé štáty. Nás tento proces zastihol v situácii, keď splnenie redukčného záväzku, vyplývajúceho z Kjótskeho protokolu, znížiť produkciu emisií oproti roku 1990 o 8 percent, nám nerobil žiaden problém. A aj vieme, ako sa nám to podarilo splniť. Predovšetkým tu vznikol nový, menej znečisťujúci priemysel a na druhej strane zanikli fabriky, ktoré CO₂ nekontrolovane vypúšťali. Výsledok je taký, že my sme stanovený limit dokonca s rezervou splnili.

Potom prišla druhá etapa: *európska schéma obchodovania s emisiami*, ktorá takisto hovorí o znižovaní emisií. Veľké a vyspelé krajiny ako Nemecko, Anglicko, Francúzsko musia reálne znižovať objem vypúšťaného CO₂, dokonca Nemecko cca o 20 percent. My sme vstúpili do tejto schémy s istou rezervou, a tak, prakticky, zatiaľ ani nemusíme reálne znižovať objem vypúšťaného CO₂. A táto rezerva sa potom nazvala odborným výrazom *kvóty*, ktoré sme sa snažili rozdeliť na jednotlivé výrobné podniky, na jednotlivých producentov. V prvom kole sme boli na ministerstve „relatívne benevolentní“ k tomu, akú produkciu jednotlivé podniky nahlasovali a koľko kvót budú potrebovať z hľadiska budúceho vývoja. Prekontrolovali sa zásadné údaje, ale pri niekoľko vyše 100 subjektov sme nemohli robiť hĺbkovú kontrolu, vojsť do každej fabriky a kontrolovať každý zdroj, každý únik... Uspokojili sme sa s požiadavkami zo strany priemyselných podnikov. Takto „vybavení“ sme išli do Bruselu. Samozrejme, hlavným zmyslom Európskej komisie a európskej schémy obchodovania s emisiami je ich znižovanie, nie zvyšovanie. A my sme predložili predstavu, ktorá v podstate znamenala žiadosť o zvyšovanie. Takisto aj iné „nové“ štáty žiadali zvyšovanie. Štáty ako Anglicko, Nemecko a Francúzsko, tie nie. Tým šlo o to, aby nemuseli znižovať až o toľko, ako im

Minister László Miklós na návšteve v regióne Horná Nitra

stanovili kvóty. A to je obrovský rozdiel. Ešte raz opakujem. My sme žiadali o zvýšenie kvót a oni žiadali, aby nemuseli znížovať až o toľko. A to je veľký rozdiel. V konečnom dôsledku to dopadlo tak, že miesto nami žiadaného objemu zvýšeného o cca 35 tisíc ton, ho znížili na 30,5 tisíc ton. A to je to, čo vyvolalo nevôľu v priemyselnej sfére, lebo sme museli toto zníženie pretransformovať na jednotlivé subjekty. Jedným z hlavných výstupov dnešného stretnutia bude vytvoriť spoločnú pracovnú skupinu, ktorá urobí plán na roky 2008 – 2012.

Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania

Filozofiou tejto problematiky je nahradíť analytické povoloňacie procesy a hodnotenia jedným - komplexným. Znížilo by to administratívnu náročnosť. Ale len v tom prípade, keby sme odbúrali všetky analytické činnosti. A to sa nedá zo dňa na deň. Ide o to, aby sme dokázali posúdiť jednotlivých znečisťovateľov komplexne z hľadiska ovzdušia, vôd, odpadov atď. Preto hovoríme o integrovanom systéme, ktorý treba obsiahnuť pri hodnotení výroby alebo podniku ako celku. Už doteraz sme vyvinuli maximálne úsilie, aby nový systém nespôsobil strnulost priemyslu pri spolupráci s ministerstvom životného prostredia, konkrétne so Slovenskou inšpekciou životného prostredia. Analýza, týkajúca sa vašich pripomienok k dĺžke trvania takéhoto procesu, potvrdila, že to na 90 percent závisí od toho, ako jednotlivé subjekty vyplnia prihlášku. Ak je vyplnená správne, celý proces prebieha veľmi operatívne. V opačnom prípade treba formulár vrátiť, a to je začiatok predžovania celého procesu. Preto sa ďalšia pracovná skupina bude zaoberať podrobne tým, ako odstrániť jestvujúce problémy, aby sa integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania (IPKZ) nestala v našej spolupráci kameňom úrazu, ale aby sme spoločnými silami pomohli životnému prostrediu.

Priemyselné havárie

Prijatím nových opatrení sme priemyslu príliš veľké problémy nespôsobili. Navyše, analýzy dokazujú, že ochrane životného prostredia veľmi pomohli. V prípade priemyselných havárií ide vlastne o prevenciu, ktorá si nevyžaduje prakticky žiadnu finančnú záťaž, pritom však má významný preventívny charakter.

Odpady

V kontexte spolupráce s priemyslom a obyvateľstvom patria odpady k problémovým témam. Faktom je, že všetko materiálne, priamo alebo nepriamo užívané človekom, bude raz odpad. A tento fakt treba akceptovať a zaoberať sa ním. Treba povedať, že nastúpený trend v recyklácii odpadov výrazne pomohol pri nakladaní s nimi. Aj v tomto prípade je k dispozícii analýza, ktorá dokazuje výrazné zvýšenie percenta recyklovaných materiálov, odpadov a ich materiálneho zhodnotenia. Za posledné 3 – 4 roky sa situácia zlepšila, takpovediac, skokom. Verme, že tento trend bude pokračovať. Práve recyklácia je jednoznačným vyjadrením *trvalo udržateľného rozvoja a jeho pilierov*, pretože prináša environmentálny benefit. Recyklačný priemysel sa rozbehol, čo má vplyv aj na sociálnu sféru. V súčasnosti sa u nás v tejto sfére odhaduje zamestnanosť na zhruba 1 500 ľudí. Je to relatívne slušná investícia, ktorú podnikli jednak zákonné predpisy, ale aj ekonomické nástroje, konkrétne Recyklačný fond. V zásade možno povedať, že recyklácia je jedným z hlavných trendov, ktorý má jednoznačný prínos pre všetky strany.

Staré environmentálne záťaž

Staré záťaž sú tvrdou realitou. Na Slovensku je 30 000 starých environmentálnych záťaž, z ktorých 1 500 sa klasifikujú ako nebezpečné. Väčšinou ide o staré priemyselné prevádzky, kde došlo k nekontrolovanému znečisteniu pôdy a podzemných vôd. Ďalej ide o skládky, haldy rôznych druhov odpadu, dokonca chemického. Sú to aj znečistené plochy po agrochemických podnikoch. Najznámejšie sú plochy po sovietskej armáde, svojim rozsahom a v porovnaní s inými, vlastne, zanedbateľné. To, čo je najpočetnejšie a absolútne neznáme, to sú staré smetiská na konci takmer každej dediny. Nikto nevie, čo tam je. To sú časované bomby, ktoré z času na čas aj „vybuchujú“. Ako napríklad medializovaný prípad v Bielovciach, kde „vybuchla“ agrochemická skládka. Šírava je kontaminovaná a ryby v nej chytené sa nemôžu konzumovať atď. To sú fakty. Otázka znie: kto je zodpovedný, kto by mal znášať náklady na ich odstránenie? Pôvodca? Štát? Obec? Občan? Kto?

Ešte väčším problémom sú staré environmentálne záťaž, ktoré stratili majiteľa. Problémové sú však aj tie, kde je pôvodca známy a majiteľ tiež. Napríklad Chemko Strážske. Každý vie, že znečistenie Šíravy a jej prívodného kanála spôsobilo Chemko Strážske. Ale kto je to Strážske? Súčasný manažment i majitelia odmietajú brať zodpovednosť na seba, a tvrdia, že zodpovední sú ich predchodcovia. A ešte väčšie problémy sú tam, kde nie je žiaden nástupca, kde už nikoho niet, a firma skrachovala. Zostala len skládka. Aké nástroje môžeme v takomto prípade použiť? Pretože faktom je, že existujú, faktom je, že znečisťujú, faktom je, že „vybuchujú“ a teraz čo s nimi? Preto aj tému starých environmentálnych záťaž považujeme za jednu z významných tém pre prácu ďalšej odbornej pracovnej skupiny. Je dôležité, aby sme do toho išli s vedomím fyzickej podstaty, nie s vedomím administratívnych či finančných ťažkostí atď. Ono to, totiž, má jednoznačný dopad aj na podnikateľskú sféru, aj na občanov, na ich zdravotný stav, aj na prírodu. Ide tu o to, aby sme sa k tomu seriózne a zodpovedne postavili. Priemyselné podniky dobre vedú, že dobrovoľné nástroje ako ISO 14 000 a EMAS prinášajú úžitok, teda aj ekonomický prínos. Takže v tomto duchu by sme sa mali postaviť aj k starým environmentálnym záťažiam, obzvlášť k vzájomnej spolupráci v oblasti legislatívy.

Dobrovoľné nástroje

Okrem ISO noriem treba spomenúť aj naše normy, ktoré majú dobrovoľný charakter, ale sú stanovené zákonom. Jedna norma hovorí o *environmentálne vhodných výrobkoch*. Našou snahou je, aby značka EVV znamenala výhodu na trhu, aby bola lákadlom pre kupujúceho, aby tento uprednostňoval pri kúpe také výrobky, ktoré sú environmentálne vhodné, pred ostatnými. Rozhodujúci moment pre životné prostredie je

Pracovná návšteva ministra v Chemosvite (2003)

ten, či si občan kúpi alebo nekúpi environmentálne vhodný výrobok. Urobme všetko preto, aby si ho kúpil. Všetko ostatné je menej dôležité.

Druhou normou sú *environmentálne manažérske systémy*, na ktoré máme zákon. Medzi ISO a medzi EMAS je len malý rozdiel. Ani nie vo fyzicko-materiálnej podstate, ale v administratívnej. Treba urobiť vyhlásenie pre verejnosť, že toto budem dodržiavať. Ale je to zákonom postavená norma a vyzývam vás všetkých, ktorí ste držiteľmi ISO 14 000, aby sa vaše ISO normy mohli premeniť aj na normy EMAS.

Toto sú hlavné témy, s ktorými sa ministerstvo životného prostredia borí vo vzťahu k priemyslu. „Výstupom“ a jedným z riešení celej zložitej situácie je vytvorenie spoločných pracovných skupín, ktoré budú analyzovať stanovisko za stanoviskom, paragraf za paragrafom. Znepokojuje ma, že keď „chytíme“ nejakú pripomienku neskoro, napríklad, keď už máme nejaký zákon hotový a už je na medzirezortnom pripomienkovom konaní, vtedy príde významná dotknutá inštitúcia s vážnou pripomienkou. Vtedy treba urobiť nápravu. Zrejme to vyplýva z toho, že ide o relatívne zložitý proces. Ale verme, že novovytvorené pracovné skupiny, ktoré budú pracovať celý rok, pozitívne ovplyvnia aj tento proces.

A nakoniec by som chcel povedať leitmotív pre všetky budúce pracovné skupiny. Ochrana životného prostredia má finančný dopad na podnikateľskú sféru. Skúsme vyrovnávať tento dopad. O čom hovorí trvalo udržateľný rozvoj? O dopade na ekonomiku, na environment a sociálnu sféru. Keď budeme mať toto na zreteli, celkom iste sa nám podarí výraznejší krok vpred.